ਰਾਮਾਬੋਰਾ @ ਰਾਮਾਬੋਰਾਇਆਹ & ਅਨੁ.

ਬਨਾਮ

ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ

(2011 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 1697)

ਅਗਸਤ 10, 2022

ਇੰਦਿਰਾ ਬੈਨਰਜੀ ਅਤੇ ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣਿਅਮ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ.

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ,1860 – ਧਾਰਾਵਾਂ 143,144,148,147,448,302 ਅਤੇ 149 – 22 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਬਣਾਇਆ, ਘਾਤਕ ਹਥਿਆਰ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ ਪੀੜਤ-ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋਏ ਅਤੇ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਅਗਾਧ ਵਿੱਚ ਪੀੜਤ ਦਾ ਕਤਲ ਕੀਤਾ – ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ (4-1 ਅਤੇ 4-2) ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ. ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ – ਫੈਸਲਾ: ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੇ – ਨਾਲ ਹੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੰ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ – ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਜਿਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਸਬੰਧੀ ਹੈ, ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ.

ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ @ ਨੇਮੀਚੰਦ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਰਾਜਸਥਾਨ 2021 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 1099; ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ (ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ ਦਿੱਲੀ) & ਇੱਕ ਹੋਰ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ 859 – ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ.

ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1697 ਦੀ 2011.

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 21.07.2008 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ.

ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਐਸ. ਕੁਯੂਮ, ਮਿਸ ਏ. ਅਰਾਪ੍ਰਿਤਾ, ਹਰੀਸ਼ਾ ਐਸ. ਆਰ., ਜੀ. ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਲਈ.

ਵੀ. ਐਨ. ਰਾਘੁਪਤੀ, ਪਰੀਕਸ਼ਿਤ ਪੀ. ਅੰਗਾਦੀ, ਐਡਵੋਕੇਟਸ ਜਵਾਬੀ ਲਈ.

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵੀ. ਰਾਮਸੁਬ੍ਰਮਣੀਅਨ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ ਵੱਲੋਂ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ।

1. ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰਿਜ਼ਰਵ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ।

2. ਅਸੀਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਖੜੇ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੈ।

3. ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੋਰ 20 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਮਿਲ ਕੇ, ਬੈਂਗਲੋਰ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਅੱਗੇ, ਆਈਪੀਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 143, 144, 148, 147, 448 ਅਤੇ 302 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 149 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। 8.8.2001 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਅਭਿਯੋਗ ਮੁਕ ਗਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

4. ਪਰ ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ 'ਤੇ, ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ (ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2) ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਪਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ।

5. ਉਲਟ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੰਬਰ 1 ਅਤੇ 2 ਉਪਰੋਕਤ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਆਏ ਹਨ।

6. ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਕੇਸ ਸੀ ਕਿ 30.11.1997 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 11 ਵਜੇ ਰਾਤ ਨੂੰ, ਸਾਰੇ 22 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਬਣਾਇਆ ਅਤੇ ਮਾਰਕੂਟ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਲੈਸ ਹੋ ਕੇ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਿੱਧਾਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਦਾਖਲ ਹੋ ਕੇ ਉਸ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇੱਕ ਆਮ ਉਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣਾ ਸੀ।

7. ਅਭਿਯੋਗ ਅਨੁਸਾਰ, ਕਤਲ ਦਾ ਮੋਟਿਵ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਏ-1 ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੰਘ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਗੰਦੀ ਅਤੇ ਫੂਹੜ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦਿਆਂ ਸੁਣਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਪੀੜਤ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਏ-1 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ 'ਤੇ ਲਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਝਗੜਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਗਿਆ, ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਿੱਧਾਰਾਜੂ ਦੇ ਘਰ ਗਿਆ, ਦਰਵਾਜ਼ਾ ਤੋੜਿਆ, ਉਸ ਨੂੰ ਸੜਕ 'ਤੇ ਖਿੱਚ ਕੇ ਲਿਆਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

8. ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਏ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦੀ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ ਅਤੇ ਮਾਮਾ ਸਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਭੈਣ ਨੂੰ ਵੀ ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਨਹੀਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ।

9 ਚਾਰ ਪੰਚ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-5, 6, 7 ਅਤੇ 8 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ ਪਰ ਉਹ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਰੋਧੀ ਐਲਾਨਿਆ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-9, ਮਹਾਜ਼ਰ ਗਵਾਹ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-10 ਡਾਕਟਰ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

10. ਇਸ ਪੜਾਅ 'ਤੇ, ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-1, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮਾਂ, ਨੇ 1.2.1997 ਨੂੰ 00.45 ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਇੱਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ-8 ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਨਗੰਮਾ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਐਗਜ਼ਿਬਿਟ ਪੀ-9 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਹੋਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਸਮੇਤ, ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਕਾਸਟਸ ਅਤੇ ਸ਼ਿਡਿਊਲਡ ਟ੍ਰਾਈਬਸ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਪਰ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨਗੰਮਾ ਨੂੰ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਚਾਰਜ ਸ਼ੀਟ 'ਚ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

11. ਮੌਖਿਕ ਅਤੇ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ (ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2) ਸਬੰਧੀ ਕੁਝ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਖੋਜਾਂ ਦਰਜ ਕੀਤੀਆਂ ਜੋ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ 'ਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹਨ:-

“1. ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਸਿਰਫ ਛੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਏ1, ਏ2, ਏ3, ਏ11, ਏ16 ਅਤੇ ਏ18। ਜਦਕਿ ਏ14 ਸਿਰਫ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਜੋ ਹਨ, ਏ1, 2, 8, 11, 16 ਅਤੇ 12। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ1 7 ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਦਾ ਹੈ। ਇਹਨਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹੇ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਦੋਵੇਂ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਏ1, ਏ2, ਏ11 ਅਤੇ ਏ16 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਹੋਰਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ।

2. ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ4 ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਦੱਸੀ ਗਈ ਮੌਜੂਦਗੀ, ਏ1 ਤੋਂ ਏ3, ਏ8, ਏ11, ਏ12, ਏ16, ਏ18 ਅਤੇ ਏ21 ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਹੋਰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਗਵਾਹ ਵੱਲੋਂ ਨਹੀਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ।

3. ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਏ8, ਏ12 ਅਤੇ ਏ21 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪੀਡਬਲਿਊ4 ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਡਬਲਿਊ4 ਦੀ ਏ3...” ਏ3 ਅਤੇ ਏ18 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਚੁੱਪ, ਜਿਸ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਪੀਡਬਲਿਊ1 ਵੱਲੋਂ ਦੱਸੀ ਗਈ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਏ3 ਅਤੇ ਏ18 ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਫ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਝੂਠਾ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

4 ਇਹ ਗੱਲ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਦੇ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਝੂਠਾ ਫਸਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਸਬੂਤ ਸੰਦਿਗਧ ਹਨ।

5 ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਕਿ ਕਿਹੜੇ ਹਥਿਆਰ ਵਰਤੇ ਗਏ, ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਤਿਸ਼ਯੋਕਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਵਾਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵੀ ਸੰਦਿਗਧ ਬਣ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

6 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ, ਦੋਸ਼ੀ-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ 'ਬੇਟੁਕੋਡਲ' ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। A12 ਅਸ਼ਵਥਾ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ 'ਤੇ ਸਾਰੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਟਾਂ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ,

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ 'ਬੇਟੁਕੋਡਲ' (ਕੁਹਾੜੀ), ਇੱਕ ਲਾਠੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਪੱਥਰਾਂ ਅਤੇ ਇੱਟਾਂ ਦੀ। ਪਰ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਐਮ ਓ-1 ਤੋਂ ਐਮ ਓ-6 ਤੱਕ ਲਾਠੀਆਂ ਅਤੇ ਐਮ ਓ-7 ਤੋਂ ਐਮ ਓ-9 ਤੱਕ ਚੌਪਰ ਅਤੇ ਦਰਾਂਤੀ ਅਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨਜ਼ਦ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

7 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ 'ਮੱਚੂ', ਦਰਾਂਤੀ, ਕੁਹਾੜੀ, ਚਾਕੂ ਅਤੇ ਲਾਠੀਆਂ ਲਿਆਈਆਂ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਦੁਆਰਾ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਹਥਿਆਰਾਂ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਹਨ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਸ਼ਿਕਾਇਤਕਰਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ, ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਹਥਿਆਰਾਂ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਜੋ ਕਿ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸੇ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਅਤਿਸ਼ਯੋਕਤੀ ਨਾਲ ਭਰਪੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ।

8 ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ-1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਬੇਟੁਕੋਡਲ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਪਰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ A-1 ਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਕੰਨ 'ਤੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਕੱਟ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-1 ਨੇ ਦਰਾਂਤੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਦੋਸ਼ੀ-1 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਬਾਰੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹੈ।

9 ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਥਿੰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ, ਤਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸੀ ਵਰਜਨ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਨੇ ਉਸ ਘਰ ਦਾ ਤਾਲਾ ਤੋੜਿਆ ਜਿੱਥੇ ਸਿੱਧਾਰਾਜੂ

ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਫਿਰ ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ-1 ਹੀ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਸਿਰ 'ਤੇ ਵਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਇਆ। ਪਰ ਸਬੂਤ ਵਿੱਚ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਨੇ ਐਮ ਓ9 ਕੁਹਾੜੀ ਲਿਆਈ ਅਤੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਰਜਨ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਐਮ ਓ7 ਚਾਕੂ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਥਿੰਮਾ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਨੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੋਸ਼ੀ-2 ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਕੰਮ ਬਾਰੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਰਜਨ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਕਬੂਲਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ।

10 ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਖੂਨ ਨਾਲ ਜਖਮ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਅਸ਼ਵਥ ਨੇ ਲਾਠੀ ਨਾਲ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਚੰਨਪਟਨਾ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਲਿਆ। ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਅਤਿਸ਼ਿਓਕਤੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇਹ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਕੋਈ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਚੰਨਪਟਨਾ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇਲਾਜ ਹੋਇਆ ਸੀ।

11 ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਗਵਾਹ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ4, ਉੱਪਰ ਚਰਚਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਈ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਬੋਲਦੇ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਲਈ, ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਭ ਕੁਝ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਸੁਭਾਅਵਾਦ ਦਾ ਸੰਦੇਹ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਭਾਅਵਾਦ ਦਾ ਲਾਭ

ਮਿਲੇਗਾ।

12. ਉੱਪਰੋਕਤ ਖੋਜਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ 22 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਾਰਜ ਰੱਦ ਹੋ ਗਏ ਸਿਵਾਏ ਸਾਰੇ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਰਾਜ ਨੇ ਦੋ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ 17 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਅਤੇ ਦੂਜੀ 2 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸੀ। ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1519 ਦੀ 2001 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ A-7 ਅਤੇ A-8 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਸੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1590 ਦੀ 2001 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲ A-1 ਤੋਂ A-3, A-5, A-6, A-9 ਤੋਂ A-16, A-18, A-19, A-21 ਅਤੇ A-22 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਸੀ।

13. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਰਾਜ ਦੀ ਅਪੀਲ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1591 ਦੀ 2001 ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ A-7 ਅਤੇ A-8 ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੋ ਗਈ। ਦੂਜੀ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਭਾਵ, ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 1590 ਦੀ 2001 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ A-1 ਅਤੇ A-2 ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਬਾਕੀ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਅਪੀਲ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ A-1 ਅਤੇ A-2 ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 302 IPC ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ।

14 ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਧਾਰਾ 143, 144, 148, 147 ਅਤੇ 148 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 149 ਦੇ ਤਹਿਤ ਚਾਰਜ ਵੀ A-1 ਅਤੇ A-2 ਖਿਲਾਫ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹਨ। A-1 ਅਤੇ A-2 ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 302 IPC ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਹੈ।

15. ਉਪਰੋਕਤ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਓਰ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕੀਤਾ (i) ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਗਤੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਬੰਧੀ; (ii) ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਾਰੇ 22 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਭ ਦਾ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ; (iii) ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ “ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਉਨੋ, ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਓਮਨੀਬਸ”, ਇਸ ਕਿਸਮ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ; ਅਤੇ (iv) ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਏ1 ਅਤੇ ਏ2 ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤੀ ਸੀ।

16. ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਣਾਵਾਂ ਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਿੱਸਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

“ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਏ1 ਅਤੇ ਏ2 ਦੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਸਬੰਧੀ ਸੰਗਤੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਨੇ ਗਵਾਹੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਏ1 ਅਤੇ ਏ2 ਨੇ ਘਰ ਦਾ ਦਰਵਾਜਾ ਤੋੜਿਆ, ਏ1 ਨੇ ਸ੍ਰੀਦਰਾਜੂ ਨੂੰ ਘਰੋਂ ਖਿੱਚ ਕੇ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ, ਉਸ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਦਰਾਂਤੀ ਨਾਲ ਵਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਏ2 ਨੇ ਕੁਹਾੜੀ ਨਾਲ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਇਹੀ ਗੱਲ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਵੀ ਆਈ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਇਸ ਭਾਗ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਭਰੋਸੇਯੋਗ ਹੈ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਏ1 ਅਤੇ ਏ2 ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਦੋਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਕਾਫੀ ਸਮੱਗਰੀ ਮੌਜੂਦ ਸੀ।"

17. ਪਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰਣਾਵਾਂ ਅਤਾਰਕਿਕ ਲੱਗਦੇ ਹਨ। ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਸਾਰੇ 22 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰਨਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਉਹ ਮੈਂਬਰ ਜੋ ਇਸ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ ਦੇ ਸਨ, ਮਾਰੂ ਹਥਿਆਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਲੱਬ, ਫੈਸਟਸ ਕੁਦਿਲ, ਕੁਦਿਰ, ਆਦਿ ਨਾਲ ਲੈਸ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੰਗਾ, ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ ਅਤੇ ਕਤਲ ਦਾ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ। ਹੁਣ ਇਹ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਸਮੇਤ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ ਅਤੇ ਏ-1 ਅਤੇ ਏ-2 ਖਿਲਾਫ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 302 ਆਈਪੀਸੀ ਅਧੀਨ ਦਾ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧ ਸਾਬਤ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਸਿਰਫ 2 ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਸਿਰਫ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ ਜਦੋਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਇਕੱਠ, ਸਾਂਝਾ ਉਦੇਸ਼, ਅਤਿਕ੍ਰਮਣ, ਦੰਗਾ ਆਦਿ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਾਰੇ ਖਿਲਾਫ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਏ ਹਨ। ਰਾਜ ਨੇ ਸਾਰੇ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਬਰੀ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

18. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਦੋ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੋਣ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪੱਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਯੂ-13, ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਆਫ ਪੁਲਿਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਨੂੰ 01.12.1997 ਨੂੰ 00.45 ਘੰਟੇ 'ਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੀ ਮੌਖਿਕ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਨੂੰ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ, ਇਸਨੂੰ ਕ੍ਰਾਈਮ ਨੰਬਰ 182/1997 ਵਜੋਂ ਰਜਿਸਟਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸਨੂੰ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਐਫਆਈਆਰ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਪੀ-8 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

19. ਉਸੇ ਗਵਾਹ ਪੀਡਬਲਿਊ-13 ਅਨੁਸਾਰ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਨਾਗਮਾ ਸੀ, ਨੇ ਹਸਪਤਾਲ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ। ਇਸਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-9 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-13 ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਨਜਾਤੀਆਂ (ਅਤਿਆਚਾਰਾਂ ਦੀ ਰੋਕਥਾਮ) ਐਕਟ, 1989 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ। ਇਸ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਪੀ-7 ਵਜੋਂ ਚਿੰਨ੍ਹਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-13 ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਦੀ ਅਗਲੀ ਜਾਂਚ ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸੀ।

20. ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ. ਨੂੰ ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਵਜੋਂ ਜਾਂਚਿਆ ਗਿਆ। ਉਸਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਗੱਲ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਸੰਕੇਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਦੂਜੀ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨਾਲ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਨਾਗਮਾ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਤਨੀ ਜਿਸ ਨੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਿੱਤੀ) ਦਾ ਬਿਆਨ ਸਿਰਫ ਮੁਆਇਨਾ ਕਾਰਵਾਈ ਦੌਰਾਨ ਸਵੇਰੇ 7:00 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤੱਕ ਲਿਆ।

21. ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਾਗਮਾ ਨੂੰ ਚਾਰਜ-ਸ਼ੀਟ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਪਰ ਉਸਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਗਵਾਹ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸਦੇ ਠਿਕਾਣੇ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-14 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ।

22. ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ ਸਿਦਾਂਤ "ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਉਨੇ ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਓਮਨੀਬਸ" ਦਾ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ

ਬੇਰੋਕਟੋਕ ਲਾਗੂ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਹੰਸਾ, ਮਿਥਕੀ ਹੰਸ, ਨੂੰ ਕਰਨ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਹੈ, ਭਾਵ, ਦੋਹਾਂ ਦੇ ਮਿਸ਼ਰਣ ਤੋਂ ਦੁੱਧ ਅਤੇ ਪਾਣੀ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ1। **ਅਰਵਿੰਦ ਕੁਮਾਰ @ ਨੇਮੀਚੰਦ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਵਿੱਚ, ਮਿਸਟਰ ਐਮ.ਐਸ. ਸੁੰਦਰੇਸ਼ ਜੇ. ਨੇ ਬੈਂਚ ਲਈ ਬੋਲਦਿਆਂ ਇਸ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ**:

"49. ਜਦੋਂ ਇੱਕ ਗਵਾਹ ਝੂਠ ਬੋਲਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੂਰੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ, ਇਸ ਦਾ ਸਖਤ ਲਾਗੂ ਹੋਣਾ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ। ਭੂਸੇ ਤੋਂ ਦਾਣਾ ਵੱਖ ਕਰਨ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਜਦੋਂ ਗਵਾਹੀ ਅਵਿੱਛੇਦਨਯੋਗ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਾ ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰਯੋਗ ਬਣਾਏ, ਤਾਂ ਬਚਣ ਦਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਤੀਜਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸਿਦਾਂਤ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ ਪਰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਜੋਂ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਵਿਸੰਗਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਗਵਾਹ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੋਣ ਅਤੇ ਵਿਸੰਗਤੀਆਂ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ ਲੈ ਜਾਣ ਕਿ ਨਾ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨਾ ਸੰਭਵ ਹੈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰੇ ਜਾਂ ਰੱਦ ਕਰੇ।"

23. **ਇਸ ਲਈ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪਹਿਲੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਤੇ ਸਹੀ ਸੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਉਨੇ ਫਾਲਸਸ ਇਨ ਓਮਨੀਬਸ** ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਕੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ।

24. ਪਰ ਜਦੋਂ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਏ-2 ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਤੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਹੀ ਹਿਲ ਗਈ ਸੀ।

25. ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਦੁਆਰਾ ਝੱਲੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸੱਟਾਂ ਸਬੰਧੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦਾ ਨੋਟ ਲਿਆ। ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ 'ਤੇ ਲੱਗੀਆਂ ਸੱਟਾਂ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਮੈਡੀਕਲ ਸਬੂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

26. ਅਜਿਹੇ ਫੈਸਲੇ ਦੀ ਉਲਟ ਕਰਨ ਲਈ, ਜੋ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਯੂ-4 ਨੂੰ ਨਾਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਠੋਸ ਕਾਰਨਾਂ ਨਾਲ ਆਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਕ੍ਰਿ.ਪੀ.ਸੀ. ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਦੇ ਦਾਇਰੇ ਬਾਰੇ ਕਾਨੂੰਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੁਥਰਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਵੀ ਸ਼ਰਮਾ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਐਨ.ਸੀ.ਟੀ. ਦਿੱਲੀ & ਦੂਜਾ* ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਅਨੁਸਰਣ ਕੀਤਾ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਚੁਕੌਂਤੀ ਫੈਸਲਾ ਇਸ ਬਿੰਦੂ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

27 ਅਜਿਹੀਆਂ ਪਰਿਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੇ ਹਾਂ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਚੁਕੌਂਤੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸਬੰਧਤ ਹੈ, ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਰਿਹਾ ਕੀਤਾ

ਜਾਵੇ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਨਾ ਹੋਣ। ਕੋਈ ਖਰਚਾ ਨਹੀਂ।

ਅੰਕਿਤ ਜ੍ਞਾਨ
(ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ : ਅੰਸ਼ ਚੌਧਰੀ, ਐਲ.ਸੀ.ਆਰ.ਏ.)

ਅਪੀਲ ਮਨਜ਼ੂਰ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate